EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.4.2021.
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību padomē

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA PRIEKŠMETS

Šis priekšlikums attiecas uz lēmumu, ar ko nosaka nostāju, kura Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas Ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību padomē ("*TRIPS* padome") saistībā ar paredzēto lēmuma pieņemšanu attiecībā uz lūgumu pagarināt pārejas periodu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu tiem dalībniekiem, kas ir vismazāk attīstītās valstis.

2. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2.1. Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem

Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem ("*TRIPS* līgums") mērķis ir cita starpā nodrošināt atbilstošus standartus un principus attiecībā uz ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, darbības jomu un izmantošanu, efektīvus un piemērotus līdzekļus to īstenošanai un efektīvas un ātras procedūras valdību strīdu daudzpusējai novēršanai un izšķiršanai. *TRIPS* līgums attiecas uz šādām intelektuālā īpašuma tiesībām: autortiesības un blakustiesības, preču zīmes, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, ieskaitot cilmes vietu nosaukumus, rūpnieciskie dizainparaugi, patenti, ieskaitot jaunu augu šķirņu aizsardzību, integrālshēmu izvietojums un neizpausta informācija. *TRIPS* līgums stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī.

Eiropas Savienība ir TRIPS līguma puse[1].

2.2. *TRIPS* padome

TRIPS padome pārrauga *TRIPS* līguma darbību. TRIPS padome savās regulārajās sanāksmēs ir forums diskusijām par *TRIPS* līgumā ietverto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un īstenošanas komercaspektiem. *TRIPS* padome darbojas saskaņā ar PTO Vispārējās padomes noteiktajiem pamatprincipiem. Tajā var piedalīties visi PTO dalībnieki un novērotāji, ko dalībnieki apstiprinājuši. *TRIPS* padome lēmumus pieņem vienprātīgi. Saskaņā ar *TRIPS* padomes reglamenta 33. pantu[2], ja *TRIPS* padomē nevar vienprātīgi pieņemt lēmumu, attiecīgo jautājumu nodod Vispārējai padomei lēmuma pieņemšanai. Saskaņā ar Marrākešas Līguma par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu ("Marrākešas līgums") IX pantu, ja Eiropas Savienība izmanto savas balsstiesības, tās balsu skaits ir vienāds ar to dalībvalstu skaitu, kuras ir PTO dalībnieces.

2.3. Paredzētais *TRIPS* padomes akts

TRIPS padomei tās oficiālajā sanāksmē 2021. gada 8. un 9. jūnijā ir jāpieņem lēmums par lūgumu no 2021. gada 1. jūlija pagarināt pārejas periodu saskaņā ar *TRIPS* 66. panta 1. punktu tiem dalībniekiem, kuri ir vismazāk attīstītās valstis (VAV) ("paredzētais akts").

Kopš Marrākešas līguma stāšanās spēkā 1995. gada 1. janvārī VAV dalībnieki saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu uz desmit gadiem tika atbrīvoti no *TRIPS* saistībām, izņemot 3., 4. un 5. pantu. Minētajā pantā ir paredzēta arī iespēja šo laikposmu pagarināt pēc pienācīgi pamatota lūguma, kuru iesniedz kāds dalībnieks, kas ir vismazāk attīstītā valsts. Pēc konkrētiem VAV dalībnieku lūgumiem šis atbrīvojums ir pagarināts jau divas reizes, 2005. un 2013. gadā, otro reizi – līdz 2021. gada 1. jūlijam.

---

[1] Padomes Lēmums 94/800/EK (1994. gada 22. decembris) par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (1986–1994) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV L 336, 23.12.1994., 1. lpp.).

[2] *TRIPS* padomes sanāksmju reglaments (1995. gada 28. septembris) – IP/C/1.

Čada VAV grupas vārdā 2020. gada 1. oktobrī oficiāli iesniedza lūgumu[3] pagarināt pārejas periodu. VAV grupa ir lūgusi pagarināt pārejas periodu uz "visu laiku, kamēr dalībnieks paliek vismazāk attīstīto valstu kategorijā, un uz divpadsmit gadiem no dienas, kad stājas spēkā ANO Ģenerālās asamblejas lēmums izslēgt dalībnieku no vismazāk attīstīto valstu kategorijas".

Paredzētais akts būs saistošs tā Pusēm saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu, kurā paredzēts, ka ievērojot vismazāk attīstīto dalībvalstu īpašās vajadzības un prasības, to ekonomiskās, finansiālās un administratīvās grūtības un nepieciešamību pēc elastības, lai radītu dzīvotspējīgu tehnoloģisko bāzi, šādām dalībvalstīm netiek prasīts piemērot šā līguma nosacījumus (izņemot 3., 4. un 5. pantu) desmit gadus no to piemērošanas datuma saskaņā ar 65. panta 1. punktu. *TRIPS* padome pēc pienācīgi motivēta lūguma no vismazāk attīstītās dalībvalsts piešķir šādus pagarinājumus.

3. NOSTĀJA, KAS JĀIEŅEM SAVIENĪBAS VĀRDĀ

Reaģējot uz VAV dalībnieku lūgumu, Komisija iesaka Eiropas Savienības Padomei noteikt šādu Savienības nostāju. VAV dalībniekiem nebūtu jāpiemēro *TRIPS* līguma noteikumi, izņemot 3., 4. un 5. pantu, uz ierobežotu laikposmu, kas nepārsniedz 10 gadus, vai līdz dienai, kad tie pārstāj būt VAV, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

Tomēr pārejas perioda pagarināšana bez termiņa ierobežojuma, kā to ierosinājušas VAV, neatbilstu mērķim pakāpeniski integrēt VAV dalībniekus, kuri vienlaikus ir arī daudzpusējās tirdzniecības sistēmas dalībnieki, starptautiskajā IĪ sistēmā atbilstīgi obligātajām prasībām, kas paredzētas *TRIPS* līgumā.

Ja PTO dalībvalstis atbalstītu pārejas perioda pagarināšanu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu bez termiņa ierobežojuma, Savienībai nevajadzētu kavēt vienprātības panākšanu.

Zināms intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un izpildes līmenis ir nepieciešams arī VAV dalībniekiem, jo IĪT ir inovācijas katalizators un svarīgs ilgtspējīgas attīstības instruments. Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un izpilde ir arī stimuls tehnoloģiju turētājiem veicināt zināšanu izplatīšanu un piesaistīt iekšējos ieguldījumus VAV dalībniekiem. Zināms IĪT aizsardzības un izpildes līmenis VAV dalībniekiem arī kalpo par stimulu ES uzņēmumiem nodot savas jaunās tehnoloģijas šīm VAV, nebaidoties no intelektuālā īpašuma zādzībām vai citiem pārkāpumiem. Pārejas perioda pagarināšana bez laika ierobežojuma pietiekami neveicinātu VAV dalībnieku centienus šajā jomā un varētu negatīvi ietekmēt to konkurētspēju pasaules tirdzniecības sistēmā. Tomēr ir pamatoti vēlreiz pagarināt pārejas periodu *TRIPS* līguma īstenošanai, izņemot 3., 4. un 5. pantu. VAV dalībnieki pārstāv starptautiskās tirdzniecības kopienas visneaizsargātāko segmentu, ko raksturo tādas grūtības kā zemi ienākumi uz vienu iedzīvotāju, zems cilvēku attīstības līmenis un ekonomiski un strukturāli šķēršļi izaugsmei. Covid-19 pandēmija ir vēl vairāk pastiprinājusi problēmas, ar kurām VAV dalībnieki saskaras. Tādēļ VAV dalībniekiem ir vajadzīga politikas telpa un elastība, lai risinātu savas attīstības problēmas un radītu dzīvotspējīgu tehnoloģisko bāzi.

Ir svarīgi arī censties nodrošināt, ka jebkādas izmaiņas VAV dalībnieku tiesību aktos, noteikumos un praksē, kas izdarītas papildu pārejas periodā, nerada mazāku saskaņotību ar *TRIPS* līguma noteikumiem. Šī prasība stimulētu VAV dalībniekus pakāpeniski īstenot dažus *TRIPS* līguma noteikumus un novērstu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un izpildes līmeņa pazemināšanos. VAV dalībnieku centieni īstenot dažus *TRIPS* līguma noteikumus tiktu ņemti vērā, lemjot par *TRIPS* līguma 67. pantā paredzētās tehniskās un finansiālās

[3] PTO dokuments IP/C/W/668.

sadarbības saņēmējiem, lai atvieglotu *TRIPS* līguma īstenošanu, galveno uzmanību pievēršot tām jomām, kurām ir vistiešākā lietderība.

VAV dalībnieku lūguma otrā daļa, t. i., lūgums piešķirt papildu divpadsmit gadu atbrīvojumu no dienas, kad VAV dalībnieks atstāj vismazāk attīstīto valstu kategoriju, šķiet, pārsniedz *TRIPS* līguma 66. panta 1. punkta darbības jomu, jo šis pants attiecas tikai uz pārejas perioda pagarināšanu saistībā ar to, kā konkrētus *TRIPS* līguma noteikumus īsteno VAV dalībnieki. Šķiet, ka lūgums ir atkāpe no attiecīgajiem *TRIPS* līguma noteikumiem, par ko *TRIPS* padome nevar lemt. Tādēļ nevar atbalstīt lūgumu ar *TRIPS* padomes lēmumu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu piešķirt atbrīvojumu valstīm, kas nav VAV.

Jāatzīmē, ka lūgums piešķirt papildu divpadsmit gadu atbrīvojumu no dienas, kad VAV dalībnieks atstāj vismazāk attīstīto valstu kategoriju, ir iekļauts arī paziņojumā[4] par raitu pāreju par labu valstīm, kas atstājušas vismazāk attīstīto valstu kategoriju, kuru Čadas misija VAV grupas vārdā 2020. gada 17. novembrī iesniedza Vispārējai padomei un kuru Vispārējā padome pašlaik apspriež.

Iniciatīva pilnībā atbilst ES politikai. Agrāk ir pieņemti līdzīgi lēmumi. Eiropas Savienība atbalstīja pārejas perioda pagarināšanu līdz 2021. gada 1. jūlijam[5], par ko PTO dalībvalstis vienojās 2013. gada 11. jūnijā, lai VAV dalībniekiem nebūtu jāpiemēro *TRIPS* līgums, izņemot tā 3., 4. un 5. pantu.

VAV dalībniekiem ir piešķirts arī īpašs atbrīvojums attiecībā uz *TRIPS* līguma noteikumu par zālēm īstenošanu. Šim atbrīvojumam sākotnēji bija jābeidzas 2016. gada 1. janvārī, pamatojoties uz 2001. gada 14. novembrī pieņemto Dohas Deklarāciju par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību. 2015. gadā Bangladeša VAV grupas vārdā lūdza atbrīvot VAV dalībniekus no *TRIPS* līguma saistībām attiecībā uz farmaceitiskajiem produktiem tik ilgi, kamēr tās ir vismazāk attīstītās valstis. ES atbalstīja šo VAV grupas lūgumu, ņemot vērā Dohas Deklarāciju par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību un PTO Vispārējās padomes 2003. gada 30. augusta lēmumu par Dohas Deklarācijas 6. punkta īstenošanu. Galu galā atbrīvojums tika pagarināts līdz 2033. gada 1. janvārim vai līdz datumam, kurā VAV dalībnieks pārstāj būt VAV, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

ES nostāja par paredzēto aktu pilnībā atbilst ES nostājai attiecībā uz *TRIPS* līguma noteikumu par zālēm īstenošanu.

4. PROCESUĀLAIS JURIDISKAIS PAMATS

4.1. Principi

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. panta 9. punktā paredzēti lēmumi, ar kuriem nosaka "nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, izņemot lēmumus, kas papildina vai groza attiecīgajā nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu".

Jēdziens "lēmumi ar juridiskām sekām" ietver aktus, kam ir juridiskas sekas saskaņā ar starptautisko tiesību normām, kuras reglamentē attiecīgo struktūru. Tas ietver arī instrumentus, kam nav saistoša spēka saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, bet kas "var būtiski ietekmēt Savienības likumdevēja pieņemtā tiesiskā regulējuma saturu"[6].

---

4 WT/GC/W/807.

5 PTO dokuments IP/C/64.

6 Tiesas spriedums, 2014. gada 7. oktobris, Vācija/Padome, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61.–64. punkts.

4.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

TRIPS padome ir struktūra, kas izveidota ar Marrākešas līgumu un tā 1.C pielikumu par *TRIPS* līgumu.

Akts, ko *TRIPS* padome tiek aicināta pieņemt, ir akts ar juridiskām sekām. Paredzētais akts atbilstoši *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktam būs saistošs saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

Paredzētais akts nepapildina un negroza līgumā noteikto iestāžu sistēmu.

Tāpēc ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir LESD 218. panta 9. punkts.

4.3. Materiālais juridiskais pamats

4.3.1. Principi

Lēmumam, ko pieņem saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu, materiālais juridiskais pamats galvenokārt ir atkarīgs no tā, kāds mērķis un saturs ir paredzētajam aktam, attiecībā uz kuru Savienības vārdā tiek ieņemta nostāja. Ja paredzētajam aktam ir divi mērķi vai divi komponenti un viens no tiem ir atzīstams par galveno, bet otram ir pakārtota nozīme, tad lēmums, ko pieņem saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu, jābalsta uz viena materiālā juridiskā pamata, proti, tā, ko prasa galvenais jeb dominējošais mērķis vai komponents.

4.3.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Paredzētā akta galvenais mērķis un saturs attiecas uz kopējo tirdzniecības politiku. Tādēļ ierosinātā lēmuma materiālais juridiskais pamats ir LESD 207. panta 4. punkts.

4.4. Secinājums

Ierosinātā lēmuma juridiskajam pamatam vajadzētu būt LESD 207. panta 4. punkta pirmajai daļai saistībā ar LESD 218. panta 9. punktu.

2021/0098 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību padomē

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 4. punkta pirmo daļu saistībā ar tā 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Nolīgumu, ar ko izveido Pasaules Tirdzniecības organizāciju, kā arī minētā nolīguma 1., 2. un 3. pielikumā iekļautos nolīgumus ("Marrākešas nolīgums") Savienība noslēdza ar Padomes Lēmumu 94/800/EK[1], un tas stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī.

(2) Saskaņā ar 66. panta 1. punktu Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem ("*TRIPS* līgums"), kas iekļauts Marrākešas nolīguma 1.C pielikumā, Pasaules Tirdzniecības organizācijas Ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību padomei ("*TRIPS* padome") pēc pienācīgi pamatota vismazāk attīstīto valstu (VAV) dalībnieka lūguma ir jāpiešķir pagarinājumi pārejas periodam, kura laikā VAV dalībniekiem netiek prasīts piemērot *TRIPS* līguma noteikumus, izņemot 3., 4. un 5. pantu.

(3) Kā tika nolemts *TRIPS* padomes 2013. gada 11. jūnija lēmumā[2], pašreizējam pārejas periodam ir jābeidzas 2021. gada 1. jūlijā.

(4) Čada VAV grupas vārdā 2020. gada 1. oktobrī oficiāli iesniedza lūgumu[3] pagarināt pārejas periodu.

(5) *TRIPS* padomei tās oficiālajā sanāksmē 2021. gada 8. un 9. jūnijā ir jāpieņem lēmums par lūgumu pagarināt VAV dalībniekiem pārejas periodu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu ("*TRIPS* padomes lēmums").

(6) Ir lietderīgi noteikt nostāju, kas Savienības vārdā ir jāieņem *TRIPS* padomē, jo *TRIPS* padomes lēmums Savienībai būs saistošs.

(7) VAV dalībnieki ir visneaizsargātākā starptautiskās tirdzniecības sabiedrības daļa, kas saskaras ar ekonomiskām, finansiālām un administratīvām grūtībām. VAV dalībniekiem ir vajadzīga politikas telpa un elastība, lai risinātu savas attīstības problēmas, un vairāk laika *TRIPS* līguma īstenošanai.

---

1 Padomes Lēmums 94/800/EK (1994. gada 22. decembris) par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (1986–1994) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV L 336, 23.12.1994., 1. lpp.).

2 IP/C/64.

3 PTO dokuments IP/C/W/668.

(8) Zināms intelektuālā īpašuma tiesību (IĪT) aizsardzības un izpildes līmenis nāk par labu VAV dalībniekiem, jo IĪT ir inovācijas katalizators un svarīgs ilgtspējīgas attīstības instruments. Daži VAV dalībnieki jau ir veikuši pasākumus, lai īstenotu *TRIPS* līgumu, un tie ir jāmudina nesamazināt pašreizējo IĪT aizsardzības un izpildes līmeni.

(9) Pārejas perioda pagarināšana bez termiņa ierobežojuma, kā to ierosinājusi VAV grupa, palēninātu procesu, ar ko pakāpeniski integrē VAV dalībniekus, kuri vienlaikus ir arī daudzpusējās tirdzniecības sistēmas dalībnieki, starptautiskajā IĪ sistēmā atbilstīgi obligātajām prasībām, kas paredzētas *TRIPS* līgumā.

(10) Attiecīgi ir lietderīgi pagarināt VAV dalībniekiem pārejas periodu *TRIPS* līguma īstenošanai, izņemot 3., 4. un 5. pantu, uz ierobežotu laikposmu, kas nepārsniedz desmit gadus.

(11) Ja Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstis atbalstītu pārejas perioda pagarināšanu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu uz ilgāku laiku vai bez termiņa ierobežojuma, Savienībai nevajadzētu kavēt vienprātības panākšanu.

(12) VAV lūgums piešķirt papildu divpadsmit gadu atbrīvojumu, kuru rēķina no dienas, kad VAV dalībnieks atstāj VAV kategoriju, šķiet, pārsniedz *TRIPS* līguma 66. panta 1. punkta darbības jomu, jo šis pants attiecas tikai uz pārejas perioda pagarināšanu saistībā ar to, kā konkrētus *TRIPS* līguma noteikumus īsteno VAV dalībnieki. Tādēļ nevajadzētu atbalstīt lūgumu ar *TRIPS* padomes lēmumu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu piešķirt atbrīvojumu valstīm, kas nav VAV dalībnieki,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas Ar tirdzniecību saistīto intelektuālā īpašuma tiesību padomē (“*TRIPS* padome”) tās oficiālajā sanāksmē 2021. gada 8. un 9. jūnijā, ir šāda.

(a) VAV dalībniekiem nebūtu jāpiemēro Līguma par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (*“TRIPS* līgums”) noteikumi, izņemot 3., 4. un 5. pantu, uz ierobežotu laikposmu, kas nepārsniedz desmit gadus, vai līdz dienai, kad tie pārstāj būt VAV dalībnieki, atkarībā no tā, kurš datums ir agrāk.

(b) Ja Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstis atbalstītu pārejas perioda pagarināšanu saskaņā ar *TRIPS* līguma 66. panta 1. punktu uz ilgāku laiku vai bez termiņa ierobežojuma, Savienībai nevajadzētu kavēt vienprātības panākšanu.

(c) VAV dalībniekiem būtu jānodrošina, ka jebkādas izmaiņas to tiesību aktos, noteikumos un praksē, kas izdarītas papildu pārejas periodā, nerada mazāku saskaņotību ar *TRIPS* līguma noteikumiem. Tomēr, ja Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstis neatbalstītu šādu VAV dalībnieku pienākumu, Savienībai nevajadzētu kavēt vienprātības panākšanu.

(d) VAV dalībnieku lūgums piešķirt papildu divpadsmit gadu atbrīvojumu, kuru rēķina no dienas, kad VAV dalībnieks atstāj VAV kategoriju, nebūtu jāatbalsta, jo tas neietilpst *TRIPS* līguma 66. panta 1. punkta darbības jomā.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Komisijai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs